

A velencei nagy történeti-etimológiai szótár összeállításakor, amelyet a venetói Accademia del Deserto tudománytörténeti osztálya kezdeményezett, a lagúna szó értelmezése váratlan nehézségekbe ütközött. Ismerték a szót, néhány közmondásban, népies fordulatban szerepelt, de nem tudták, pontosan mit jelent. A kötetet már tördelni kellett volna, a szócikk azonban nem volt kész. A három legkiválóbb filológus: Pienvasca, Maroso és Bongoccia válságtanácskozássra ült össze az intézmény eldugott termében. Nemcsak ezzel a szócikkkel bajmóldtak, a már lezárt kérdéseket is újra elővették. Félő volt, hogy többet ártanak, mint használnak az ügynek. Végül abban maradtak, másnap reggel folytatják a megbeszélést, és bármi történjék, délben átadják a kéziratot a tördelőnek.

Vita közben rájuk esteledett, morogva váltak el, elsőként Cesare Bongoccia indult haza. Átsétált a gránittal burkolt Canal Grandén, elégedetten pillantott a Rialto felé. Minden alkalommal eszébe jutott, hogy a különös építmény rendeltetését ő tisztázta megnyugtatóan. Sokat segített ebben a felirat, amit egy ősi söröskupakon fedezett fel, így bizonyíthatta az építmény ipari jellegét. Az üvegművességhez kapcsolódó szellőzőpadlást aztán máshol is azonosították.

Előbb be akart térni a sikátorokba, de meggondolta magát és visszafordult a Canal Grandéra. A megkopott díszkövezeten sétált a Santa Maria della Salute felé. Még nem látta a templom kupoláját, a széles sétány kanyarolata eltakarta, amikor súlyos kéz nehezedett a vállára. Annyira belefeledkezett a gondolataiba, hogy nem vette észre, amikor mellé lépett az idős, tagbaszakadt férfi. Pedig a tágas Canal Grandén a léptek messze visszahangoznak. A macskaléptű idegen nem sokat teketóriázott, egyik kezével a vállát markolta vaskapocsként, másikkal a karját ragadta meg. Bongoccia úgy érezte, lerázhatatlan béklyóba került. Az ismeretlen azonban váratlanul elnevette magát.

– Cesare, az egyetem óta követlek, úgy mész, mint egy holdkóros. Egyszer még bajba kerülsz.

Bongoccia megfordult, felismerte Baratrot, nagynénje egykori férjét, borostásan, elegáns, ám kopott felöltőben, elszántabban, mint valaha.

A Negyven rablóba ültek be, át kellett vágni az egész városon, de Baratro ragaszkodott hozzá, és ahhoz is, hogy egyenek valamit. Fenyőmagos, hagymás szárított húst rendelt. Bongoccia meglegedett volna egy pohár vízzel, de már nem ő döntött, mi legyen, és egyébként is belátta, a szárított húshoz bor dukál. Amikor a második palackot is megrendelték, megereedt Ambrogio (Baratro nyerte a keresztségben ezt a nevet a tudós szent tiszteletére) nyelve.

– Ide figyelj, drága Cesare, az igazat megvallva nem az egyetemről, hanem napok óta követlek. Nem tudok máshoz fordulni... Éppen három éve, hogy a nagynénéd meghalt.

– És majdnem tíz éve, hogy elhagytad.

– Igen, de ez most nem tartozik ide. Már régen nem jutott eszembe, de most valahogy... Muszáj megtudnom, amit elfelejtettem vagy nem is tudtam. Már ezt sem tudom. Szóval, nem emlékszem, mert sosem volt jelentősége, most viszont... Volt egy nagyon régi fényképe. Nem tudom, hol készült és ki volt rajta, de mindig ott tartotta a komódján, a virágvázának támasztva.

– És a vázában nem volt soha virág.

– Pontosan.

– Mi van vele?

– Mi volt azon a képen?

– A nagyanyja. Vagyis az én dédanyám, persze fiatalon.

– Ennyi?

– Igen.

Baratro pálinkát kért, homloka verejékben úszott, szeme kikerekedett. Látszott, az egyszerű és pontos válasz nem könnyítette meg a helyzetét.

– De miért?

– Mit miért?

– Miért nem hagy nyugodni ez a kép? Ne haragudj, de már régen elfelejtettem a nénéd. Most meg... A legkevésbé sem tudom, nem értem... de minden éjszaka erről a képről álmodom. Vagyis nem a képről, hanem arról, hogy én is ott vagyok. Ott. Ezek szerint a dédanyád mellett.

Bongoccia kicsit gondolkozott, ebben kétségkívül segítségére volt az elfogyasztott szárított hús, fenyőmag, eceteshagyma és a venetói bor.

– Ambrogio, el kellene költöznöd abból a palotából. Túl nagy neked. Túl sok benne a kísértet.

– Ne viccelődj ezzel, Cesare! Látom magam. És nem tudom, miért. Fiatal nők fürdőruhában, megvillannak a vállaik, a combjaik. Önfeledtek, boldogok. Mit keresek én közöttük?

– A fényképen Bennuota nagymama nevetgélt, és két barátnője, úgy emlékszem, amerikaiak, az udvarlójuk meg fotózott. Akkor még nem lehetett tudni, kit fog elvenni.

– És kit vett el?

– Senkit.

Baratro nem nyugodott meg a válaszoktól. Ha egyáltalán válaszok voltak ezek.

– Hogy kerülök ebbe a képbe?

– Felejtsd el! Te akkor még meg sem születél. Furdal a lelkiismeret a néni miatt. Semmi... Guggoltak a tűz körül. Anyám úgy mesélte, nyaraltak, valahol külföldön...

– Dehogy! Nem tudod, mit beszélsz. Itt készült a kép Velencében. Rajta volt a hátoldalon.

– Akkor valamit összekeversz, itt nincs olyan hely, ahol halat lehetett sütögetni... Hal sincs.

– Mert nem halat sütöttek, hanem...

– Hanem, mit csináltak...

– Csónakban ültek.

– Miért ültek volna csónakban?

– Pedig csónakban ültek, nem is akármilyenben. Szép volt, szebb, mint amit valaha láttál, és siklottak a vízen.

– A vízen?

– A vízen.

Most Bongoccia ráncolta a homlokát. Víz! Nem rossz. A mindig szomjas Baratro megint túllőtt a célon. Őt kellene megérteni először, s csak utána a problémáit. Sötétebb színekben játszik ez a történet, mint maga a megérthetetlen város. Nem csupán egyetlen lélek árnyéka vetül rá. És végképp nem egyetlen sors zsákutcájában vergődik. Hazakisérte Ambrogio bácsit. Kicsit beszélgettek még erről-arról, kínosan ügyelve, hogy ne kerüljön szóba a család, a nagymama, Velence, a víz. Bongoccia végül Ambrogiónál aludt, mint már annyiszor, ha nem tudták elmondani egymásnak, amit akartak, és arról merengett, mielőtt álom nélküli alvásba merült, hogy miért pont egy holdkóros családba született. Persze alapvetően örült ennek. A gondolat öniróniájának – vagy inkább a család holdkórosságának. Ráadásul a Ca' Bonvicini közelében ébred majd másnap, senki által nem látott freskók között, tériszonytól szomjasan. Mit akarhatna még?

Pienvasca és Maroso együtt indult útnak a megbeszélés után. Ők eleve nem otthonuk békéjét keresték a másnapi, legvégső egyeztetés előtt. Maroso ismerte a legveszedelmesebb játékbárlangokat a környéken. A város egybefüggő tömbje mögött, furcsa formájú kiemelkedésen feküdt a Giudecca nevű városrész. Lovaskordén gyorsan elérték, miközben Maroso új felesége érényeiről beszélt, nagy átéléssel. Nem könnyű egyetemi fizetésből szép ékszereket, finom ruhákat vásárolni, de a kocka is hoz valamit, ráadásul nagyon megéri. Nem derült ki, hogy a drága ajándékok vásárlása vagy a kockajáték, mert a kocsi megállt, fizettek, és máris elnyelte őket a zajos-füstös terem. Éppen csak biccentettek az egyenruhás portásnak, aki régi ismerősként köszöntötte őket. Mindig mindenkinek így köszönt.

Szinte azonnal elvesztették egymást. Pienvasca jóval éjfél előtt, köszönés nélkül elindult. Így nem tudhatott arról, hogy Marosót kettő után kidobták a hátsó kapun. Elvesztette minden pénzét, aztán valahogy mégis nyert valamicskét. Ezt az ellentmondást senki sem tudta feloldani. Maroso magyarázatai pedig nem győzték meg a szigorú személyzetet. Megragadták, hogy érezze, nem merő udvariasságból foglalkoznak vele, de azért túlélje, és kilődították a város egyik reménytelen sikátorába. Az utcácska talaja a küszöbök alatt húzódtott, nagyot puffant a porban. Fáradtan feltápászkodott, leporolta a ruháját, és éppen megérlelődött benne az elhatározás, hogy megkerüli a háztömböt, és ismét belép a főbejáraton, amikor újabb pörül járt vendéget löktek ki ugyanott. A másik

férfi éppen ráesett, mindketten meghengeredtek a porban. Még a földön ülve nyújtotta felé a kezét az idegen.

– Seccotratto, Aloisio.

Seccotratto vele egyidősnek tűnt, öltözködésük is hasonlított, de rögtön feltűnt idegen hangzású kiejtése. A férfi minden mozdulatának különös jelentőséget tulajdonítva, mint egy műsoron kívüli rossz bűvész, műanyag palackot vett elő a zsebéből.

– Kidobhatnak. De jövőre vagy azután tölem vásárolnak mindent, és térden állva könyörögnek – a műanyag palackkal fenyegető mozdulatokat tett, jobb híján, az épület felé.

Maroso derűs kíváncsisággal figyelte.

– Miért, mi maga? Kockagyáros?

– Van annál fontosabb is a világon.

– Na, ne mondja! És mi lenne az?

– Ártalmatlannak látszik, bár aki ilyen helyekre jár... Na mindegy, magának elárulom. Enyém a jövő nagy üzlete.

– Ehhez végképp nem értek. Mi az a nagy üzlet?

– Van egy elhagyott szeméttelalem itt, nem messze.

– Hát ez nem túl különös, sőt, semmi.

– Látom, nem ért. A régi szeméttelalem az enyém. Tele olyan hulladékkal, amiről ma már nem is tudják, hogy szemét. Itt van például ez a műanyag palack.

– Igen, már sehol sem csinálnak ilyesmit.

– De elpusztíthatatlan. Csak ki kell találni, mit tesztek bele.

Maroso közelebb ment, megnézte, mit tart a másik férfi a kezében. A félliteres palackban áttetsző folyadék lötybölődött.

– Mi ez?

– Nem gondolom, hogy a legjobb megoldás, de be akartam mutatni... bizonyos megvilágításban nincs szükség... Szóval éppen elegendő, hogy ne kelljen... Néhány ügyes mozdulat, és nem kell... mosdót keresni.

Maroso arcáról lehervadt a mosoly.

– Hát, ami azt illeti, jobbra számítottam.

– Ez csak a kezdet. Sok mindenre felhasználható.

– Nem tudna például most taxivá alakulni, és hazavinni minket?

– Nem, azt nem tudja, de jöjjön, sétáljunk ki a Canal Grandéra. Ismerek itt egy másik kártyaszalont, az még nyitva van.

– Nem, köszönöm, nekem mára elég volt, a holnapi sem lesz könnyű nap.

A két férfi mégis egyfelé indult. Maroso a ruháját porolta, a másik messzire hajította a műanyag palackot.

– Maga idevalósi – nem kérdezte, megállapította.

– Öt generáció, ami biztos, de lehet, hogy több. És maga?

– Nálam az egy generáció is kérdéses.

– Szóval külföldi.

– Nem tudom. A családomtól egyetlen dolgot örököltem. Egy fényképet, ezt itt. – És előhúzott a zsebéből egy megfakult fotót. – Látja ezeket a fiatal lányokat a csónakban? Jól néznek ki, mi?

– Hol készült?

– Valami tengerpart, folyó. Mittudomén.

– És kik ezek?

– Ha nincs mit csinálnom, mert teszem azt, otthon ébredek, és még minden kaszinó zárva van, azzal szórakozom, hogy megpróbálom kitalálni, kik lehetnek.

– Miért gondolja, hogy a rokonai?

– Ez az egyetlen személyes tárgyam. Velem volt mindig, arra sem emlékszem, ki adta, hogyan került hozzám. Szóval...

– A szülei?

Felesleges volt a kérdés, de kicsúszott a száján.

– Nem ismertem őket.

Maroso zavarában dúdolni kezdett, és erről eszébe jutott, hogyan terelhetné másra a szót.

– Ezt ismeri?... Azzurro, il pomeriggio troppo azzurro e lungo per me...

– Adriano Celentano?

– Á, hagyjuk! Paolo Conte. Nem hallott róla?

– Ne haragudjon, azt hiszem, nem vagyok idevalósi.

– Via, via, vieni via di qui, niente più ti lega a questi luoghi...

– Nnnem. Nem ugrik be.

– Na, figyeljen: I dream of you...chips, chips, du-du-du-du-du...

– Valami dereng.

– Tényleg hagyjuk, maga az Északi-sarkon született.

Közben az elhajtott palack közelébe értek. Kupakja leesett, kiömlött, ami benne volt. A henger alakú műanyag visszagurult az utca közepére. Maroso belerúgott, aztán még egyszer, de nem találta el jól. Lehajolt hát, de nem vette föl. Eszébe jutott, amit a másik mondott a mosdókról. Háttha nem viccelt.

– És mi lenne, ha vizet tenne beléjük. Lenne rá kereslet.

– Megőrült?! Nem gyarmatáru boltra gondoltam. Nem érné meg.

– Kicsiben nem, de nagy tételben...

– Hülyeség, itt azt sem tudják, mi az a víz.

– Éppen azért lenne rá kereslet.

– Sokat kellene marketingre költeni.

Seccotratto a Calle Cosmo és a Calle del Pistor közötti park egyik fájának tövében könnyített magán. Közben arra gondolt, nem lesz egyszerű a műanyag palackokkal, mert sötétben elegendő elfordulni.